

ŠKRAT

„ŠKRAT“ vsako prvo in tretjo soboto
V meseci vsakem razlil bo togoto.

„ŠKRAT“ stane vse leto 3 gld., polu
leta 1 gld. 50 kr., četrť leta 80 kr.

V Ljubljani, dne 7. novembra 1885.

Številka 19. — Tečaj III.

Naročnina in reklamacije naj se pošljajo
upravnistvu, spisi pa urednistvu v „Na-
rodno Tiskarno“ v Ljubljani.

Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.

Bob in grah.

Zložil KOŠTRUN.

Starini bobu prve dni
Že bog ženico podelí,
Da mu je za pokoro bila,
Ga s svojo sitnostjo mučila.

Na svojej zemlji prav samá
Živita srečna brez dolgá;
Nikdó ne vidi nju prepíra,
Nikdo nikjer ja ne obíra.

Če tudi spreta včasí se,
Da bêt in jok oglási se,
Je vendar kmalo vse pri kraji
In spet živita kakor v raji. —

Da svet nekoliko spozná,
Na pot so mladi grah podá.
In ko takó po sveti hodi,
Na bobov dom ga pot privodi.

Ženó dobí domá samó;
Prikloni se jej prelepó
In reče: Rokoljub, milostna!
Sprejame ona ga radostna. —

Je bila, kakor vse ženó,
Kar pač vsakdó gotovo vé:
Besede lepe in pokloni,
To vsako vsacemu nakloni. —

To bobovki se rajsko zdi;
Tako še mož jej štoril ni;
On bil zarobljen je po svoje,
Ki večkrat z njo ravnal grdó je.

Sta kmalo bila znanca si,
Drugače bolj, kot smela bi.
Da bodeta za nos vodíla
Možá, na brzo sta skleníla.

Kakó bilà veséla sta,
In kaj da vse počéla sta,
Se mi razkrívati ne mára;
Kakó se mož, pač veste, vára.

Pa ko takó ljubezno sta
Drug v družega zamaknjena,
Nenadoma bob prikoráči
In mlada grešnika zasáči.

Adamu pak ukaže Bog,
Da reši graha iz nadlog.
Ozdrável je sicer na njívi,
A udje so mu vedno krívi.

Ne reče „i!“ ne reče „a!“
Pogled ga tak počégetá;
Ker kakor bil je res neumen,
Bil grozno le je ljubosumen.

Grah gleda, kam da ubeží,
In bobovka vsa pobledí.
A bob poskoči jeze hude
Za grahom in mu strese ude.

Mečká in trese ga takó,
Da ude stère mu hudó;
Potem ga vrže poleg pota,
Kjer le pogíne naj sirota.

Kaj pa z ženó da bob storí,
Ne znam; poljubljal je pač ní.
To vem, da brez žene zdaj bíva,
Z obleko črno se zakrívá.

Če je ušla, če umrla je,
Če sta morda ločila se,
Ne vem; če koga míka znáti,
Naj k bobu ide povprašáti.

Kako se je Balantov Janez pripravljaj na pot.

Povsod je dobro, a doma najbolje! To je imel Balantov Janez za geslo. Kolikokrat bi mu že bilo odriniti v tuji svet ter si ga ogledati, toda Janez je ostal doma in je ostal, živeč o žuljih svojih roditeljév.

Svet je res lep, mislil si je, in bilo bi dobro, da bi si ga nekoliko ogledal, toda po svetu je treba tudi stradati. Stradati pa Janez ni hotel, dokler mu ne bode treba. Kadar je delal, tedaj si je tudi marsikaj dobrega privoščil, kadar pa je počival, imel je mir pred ljudmi in ljudje pred njim, a živel je tudi dobro. Navadno je tedaj počival celo dopoldne v postelji, popoldne pa je obiskaval prijatelje ter se posvetoval kam bi se bilo zvečer najbolje zateči. In zatekel se je slednji večer in dolgo, dolgo ga ni bilo domu. Večkrat bi roditelji lahko pozabili, da imajo kakega sina, ko bi ga ne ljubili nad vse. Janez pa se je znal s to ljubeznijo tudi okoristiti ter izpihati iz očetovega žepa marsikak groš.

Balantov Janez pa ni bil več tako mlad, kakor bi si kdo mislil. Porojen je bil že pred šestindvajsetimi leti in tedaj je bil tudi blizo toliko star. Lahko bi bil že dostal vojaščino, ko bi ga sploh mogli pri vojaki rabiti. Vojaki pa imajo svoje muhe in Janeza niso hoteli, dasi je bil raven kakor sveča in močan, da bi bil jeden večer prenesel cel sodček piva — seveda v želodec. Vse to pa naj nas ne briga; ako je pil, pil je za svoje novce, ali pa za očetove.

Sedaj poznate Balantovega Janeza vsaj po popisu, a radi bi vam postregli tudi z njegovo sliko, ko bi je imeli. Sedaj pa morate tudi izvedeti, kako se je ta Janez pripravljaj na pot.

Kakor vsakemu človeku napoči večkrat slaba doba, napočila je tudi Janezu taka doba. Roke je držal navskriž — morda tudi noge — in mislil je, kako bi si pomagal. Dela ni imel in tudi ne novcev. Brez dela bi se že prebilo, a denarja je potreboval, denarja.

V takih in enakih skrbih pa mu je prišlo na misel, da bi šel po svetu ter poskusil svojo srečo, ako jo ima. To misel pa je razodel očetu ter ga vprašal za svet. Oče, dasi ga je ljubil, svetoval mu je, naj gre ter mu še pomogel z novci do sklepa.

Ko je imel Janez novce v žepu, bil je sklep gotov in pripravil se je za pot,

daljno pot. Mnogo si je nabral drobnjave in obleke ter se poslovil pri prijateljih in znancih, katerih je imel čez mero. Potem pa je odrinil od doma in oče ga je spremljal. Tiho sta hodila drug poleg drugega in solze so se jima svetile v očeh in kolikor bolj sta se bližala kolodvoru, toliko težje jima je bilo pri srci. Prišla sta pa vender le srečno in o pravem času in lahko sta izpila pred odhodom nekoliko kozarcev pive. V gostilni pa čas hiti in tedaj je hitel, kakor nalašč. Vlak je prižvižgal, Janez zajokal ter pal očetu okolo vratu. Oba sta jokala in se objemala, dokler vlak ni odšel. Ko pa je odšel, potem jima je zopet odleglo in pila sta naprej, naprej do jutra.

Ko se je drugo jutro zdanilo, bil je Janez doma in mati je bila vesela, da je sin tako pogumno prestal grenko ločitev ter se srečno zopet vrnil. Janez pa še ni videl prav nič sveta in tudi poznal ni nobenega, ker je bil vinjen. Ulegel se je v posteljo ter celi dan spal in oče tudi, ko pa se je začelo mračiti, odrinila sta zopet z očetom proti kolodvoru, da bi izvršil svoj sklep. Žalostna sta bila in jokala sta, vlak pa je prižvižgal in odžvižgal kakor prejšnji večer, oče in Janez pa sta se tudi, kakor prvičkrat vrnila drugo jutro domu.

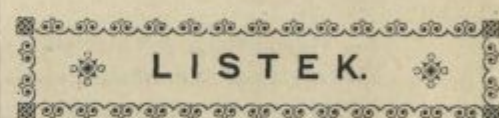
To je vender od sile. Ako človek še tako obrača in obrača, obrne mu naposled usoda po svoje. Kolikokrat se je že Janez zaklel, da ne bo več pil, a še tisti večer je bil vinjen, še tisti večer je obiskal vse znane in neznanne krčme v mestu. Kolikokrat se je zaklel, da bode pameten in vender ni bil in morebiti tudi ne bode. Živel je kakor se mu je ravno ljubilo. Mislil ni mnogo, ali da bolje rečemo: mislil ni prav nič. Takim ljudem pa je dobro na svetu in srečni so. Kdor mnogo misli in čuti, ta je nesrečen: nesrečneža pa sedanji svet zasmehuje. To je Janez dobro vedel in ravno zaradi tega je bil tak — kakoršen je bil.

Dvakrat je bil na kolodvoru; dvakrat je nosil s seboj ogromno oprtljago, a obakrat se je vrnil vinjen domu. Neprijetno mu je bilo to in sramoval se je, da bi ga videli tovariši. Namenil se je torej poskusiti še tretjič, bode li šlo ali ne, bode li videl svet, ali bode tičal doma. Oprtljal si je pleča z bremenom in šel navadno pot proti kolodvoru. Spremljevala pa sta ga oče in mati ter vsak nekoliko pripomogla s svojo močjo, da

sta mu olajšala breme, katero je bil namenjen vlačiti po svetu, dokler se mu ne bode skrčilo.

Prišli so na kolodvor in vlak je tudi že čakal na znamenje, da odrine. Tedaj pa se domisli oče, da je denar pozabil doma, Janez pa je bil tudi brez njega. Kje dobiti za voznino? Znanca ni bilo nobenega, domu iti ter se o pravem času vrniti, bilo je pa tudi nemogoče. Vkupe so stali in premišljali, kaj naj bi storili. Vlak pa je odšel.

Marsikdo bi se jezil, ko bi se mu kaj takega pripetilo; toda Janez, njegov oče in mati pa se niso jezili. Poč-si so se zopet vračali domu in medpotoma je dejala mati: „Veš kaj, Janez! Tebi ni namenjeno, da bi šel po svetu. Bog vedi, kakšna nesreča te čaka v tujini! Ostani doma! Toliko časa sva te redila in še te bodeva lahko!“ Janez je molče prikimal in oče tudi ni ugovarjal modremu svetu. Tako je ostal Janez celi dan doma na večer pa je zopet odšel, toda ne na kolodvor. Šel je v gostilno ter s prijatelji popival do jutra. In tako se je vrstilo dan za dnevom, dokler mu ni naklonila usoda dela. Potem pa je delal od zore do mraka, od mraka do dne pa je vender še pil in pil bode tudi nadalje Balantov Janez. — č.

Premišljevanja.

Zdaj je pa On govoril v državnem zboru. In kako? Liberaluhi, demokrati, protisemiti in kar je še jednake židovske in kristijanske sodrge na levici, so se silno prestrašili. Vi ne veste, kako so ti ljudje cvilili in tulili? Kaj bi pa tudi ne, kake jim je pa tudi pravil! Vrišč po zbornici bil je tak, ko je On govoril, da se skoraj drug družega ni mogel razumeti. Človek bi bil mislil, da je v kakem zverinjaku, ne pa v državnem zboru, tako tuljenje, cvilenje, javkanje se je slišalo z levece.

Res, mislili smo že, da so vsi znoreli. Posebno je pa hudo divjal nek Knotz s Českega. Temu je njegov govor zašel v kosti in ga popolnem spravil ob pamet. Le videti bi morali, kako je divjal in tulil ta človek, ko je prišel do besede. In vse to le zavoljo Njega. Niti tolažilo predsednika, niti zvonjenje

ni moglo pomiriti tega človeka, tako je bil prestrašen.

Zategadelj pa tudi ni čuda, da predsednik drugi pot Njemu ni pustil dolgo govoriti. Bal se je, da ne bi obnorela vsa zbornica. Saj je le par njegovih besed tako razjarilo Knotza, da je kričal kakor besen in ga ni nič moglo utolažiti. Predsednik je zvonil nepretrgoma, kakor bi bilo žegnanje ali pa birma, pa vse ni nič pomagalo.

Sedaj se pa vidi, da so Dolenjci lahko ponosni s svojim poslancem. Nikdo še ni spravil Nemcev v tak strah, kakor ta, da bi kmalu vsi obnoreli. Dvomiti ni, da bo on kmalu sedel gori na klopk ministrom. Potem bodo pa levičarji kar pobegnili iz zbornice iz strahu pred njim, če se jim še kaj hujšega ne pripeti. Tako se bode Taaffe lepo znebil svojih nasprotnikov.

Sedaj naj pa še kdo reče, da Njegove volitve potrdili ne bodo. Naj le kdo kaj ugovarja proti pravilnosti Njegove volitve, pa mu bode On že tako debele povedal, da mu bode celo življenje cvililo po ušesih. Saj se samega strahu nikdo ne bode upal niti besedice ziniti. Desnica tndi ne bode pustila izbacniti Njega, ki se ga vsi tisti bogotajci in brezbožneži tako boje. Vladi bode pa tudi povoljno, da je dobila takega pogumneža, da bode mahal po njenih nasprotnikih.

Volilci pa veseli bodite. Ta mož bo dosegel za vas, kar koli bode želeli. Železnica vam je že zagotovljena, davki se vam bodo znižali. Njemu treba le jedno besedo ziniti, pa se bode vašim željam ustreglo. Res srečna Dolenjska, da si volila prvega veleuma v zbor.

Dandanašji svet je pa res silno čuden. Le pomislite, ali ste že kdaj slišali, da bi bil kak kralj vojsko sklical, ne da bil vedel, kje je sovražnik.

Tako je storil kralj Milan, ki se odlikuje po posebnej zmožnosti in bistroumnosti. Ko je že bilo več tisoč mož zbranih, tedaj je še le začel misliti, kje je sovražnik.

Nikjer ga ni. Vsi so prijazni Srbiji in njenemu kralju. Sedaj bi rad vojake domu poslal, a ti se pa jeze, čemu da so jih naredili tako za norca. Kako veliko dobroto bi zdaj kdo storil, ki bi napal Srbijo, da bi se kralj vsaj imel s kom bti in priložnost pokazati svojo hrabrost, ki je neki silno velika. Tako bi pa nevoljni vojaki še utegnili vreči ga s prestola.

Sedaj pa srbski kralj premišljuje, da naglost ni dobra. Bolj prav bi bil storil, ko bi bil prej dobro premislil, predenj je sklical vojake. Posnemal naj bi bil lepe lastnosti Višnjegorskega polža, hoteli smo reči Ižanskega, kajti ta zver se je neki preselila na Ig, kjer ga ima zlasti ondotni župnik v velikej časti.

Kakor čujemo, pisal je srbski kralj našemu slovenskemu veleumu, da naj mu da kak dober svet, kako bi se mogel obdržati še na svojem prestolu. Morda On odrine v Beligrad in tam s svojo strašno besedo v beg požene vse kraljeve nasprotnike.

ŠKRATOGRAMI.

Dunaj. Šuklje je že pobral svoja kopita v državnem zboru; baje zato, ker je vse povedal, kar je vedel.

Gorica. Tu pri nas še ni vse tako kakor bi moralo biti! „Corriere“ neozdravljivo nori!

Dolenjsko. Vsi Dolenjci hodijo, od kar se izvedeli o Šukljejevem odstopu, vsi potrti. V znak žalosti nosijo črne — čevlje, — kedar ni blata!

POGOVORI.

Nekdo vpraša prijatelja: „Ali ti, Janko, po obedu kaj počivaš?“

Janko: „Da! Moja soproga navadno po obedu jedno uro spi!“

„Ali jaz ne vprašam za tvojo soprogo, temveč, ako ti kaj počivaš?“

Janko: „Razumem, razumem! Toda jaz mislim, kadar moja soproga spi, tedaj si tudi jaz odpočijem, ker je ni pri meni!“

Krčmar (opominja dolžnika): „Gospod Breznik! od lanskega leta je ostalo še šestnajst kozarcev pive!“

Dolžnik: „Izlite proč, kajti bržkone se je že pivo skisalo.“

„Čujte! Včeraj mi je nekdo javno dejal, da sem osel!“ dejal je nekdo svojemu prijatelju. „Kaj pravite, bi ga li tožil?“

„To vam ne svetujem, kajti znal bi vam to — dokazati in potem se blamujete in še sodnijske troške bi morali plačati.“

„Dragi prijatelj! Svetuj mi, kaj hočem storiti. Dolgovi se mi množe, a imenje krči.“

„Stori tako kakor jaz: uživaj namesto pečenke kruh, a namesto vina pij vodo.“

„Tepec! Vse to lahko tudi potem storim, ko zapravim imenje.“

Oh, da bi vsaj toliko časa še živel, da bi mogel svoje dolgove poplačati!“ dejal je jako zadolžen bolnik svojemu zdravniku.

„Radi bi torej večno živeli?“ odgovori zdravnik.

„Zapustiti bodem moral Ljubljano!“ dejal je po vsem mestu zadolžen kavalir.

„Zakaj?“ vpraša ga prijatelj.

„Tukajšni gostilničarji me hočejo umoriti.“

„Kako to?“

„Ni jeden gostilničar mi neče več upati!

Ker pa denarja nimam, moral bi v kratkem poginiti. Bolje, da poiščem kje drugje vsaj za nekaj časa zopet up.“

DROBIŽ.

(Konec.)

— — podganam, katere so mi pretekli teden dve kranjski klobasi požrle!

Bodoča zgodovina ljubljanskega mesta.

„Čez sto let, ko ne bode ne čevljev ne dret“ se bode tiskala zgodovina ljubljanskega mesta, v kateri se bode med drugimi resničnimi in neresničnimi pojasnili bralo tudi pojasnilo, „od kod prihaja ime Biatna vas?“ in sicer tako le: „Pred sto leti je izhajal v tem delu mesta slovenski dnevnik, kateri je sicer imel na čelu natisneno „Ljubljanski list“, a ljudstvo ga je nazivljalo „Blatni list“ in še drugače. Od tod tedaj tudi ime „Blatna vas“. Tako se bode bralo čez sto let v zgodovini ljubljanskega mesta, a koliko je resnice na tem, to vemo mi, ki živimo v tej dobi ter prepevamo:

Stoji, stoji Ljubljana,
V Ljubljani Biatna vas,
V tej vasi pa izhaja
Nam list vsak dan za „špas“.

Dolenjci!

Dolenjci še nimajo železnice, a Šuklje je že odložil svoj mandat. Urno ga

zopet izvolite, ako je hočete imeti, kajti ima jo že pripravljeno in jo bode takoj po volitvah, ako bodo zanj dobro izpale, izpustil na ljubljanskem barji in tako naprej. — Ko bi ga le slišali, kako je dobro govoril za vas, vem da bi bili veseli. Šment! To je bil govor, kakoršnega še niso slišali državni poslanci.

Ravno pred tiskom „Škrata“, prišlo nam je poročilo iz Dolenjske, da so vse tamkajšne vode silno narasle vsled solz,

po Šukljeju poteklih. — Šuklje pazi, da ne prouzročiš s svojim igranjem Dolenjem kake nesreče. Povodenj o tem času sicer ne škoduje mnogo, a vendar bi jim znala odnesti kak svinjak.

Svet je velikanska norišnica. Ako nočeš videti norcev, ne hodi iz hiše, iz previdnosti pa uniči tudi zrealo.

Znano je da so v Višnjigori svoje dni imeli slavno zverino „Polža“. To

mesto je zaradi tega daleč slovelo. Ne kega dne pa jim uide ta živalica, kajti pretrgala je verigo, na kateri je bila priklenjena. Dolgo se potem ni nič slišali o njem. Mislili so sploh, da je kje poginil. Sedaj se je pa zvedelo, kam je prišel. Na svojem potovanji prišla je ta žival na Ig. Kakor se je pokazalo bila je breja in je na tamkajšnjem pokopališči imela mlade. Sedaj pa lazijo te krotke živalice po izsanskej cerkvi.

—

Burschovi vzdihni po „viharni“ noči.

Teška, teška si glava moja,
Tem lažjo pa imam mošnjo,
Ki je sinoči še brez broja
Hranila novcev — pa slabo!

Sinoči bili smo veseli,
Osvete željni kakor Kajn;
Nebrojno pesmi smo zapeli,
Med njimi pa „die Wacht am Rhein“.

Slovenci pa, ti grdogledi!
Bučali so glasno „Naprej!“
Vsi bili smo kot stena blede,
Upiti smo začeli „fej!“

A oni so zgrabili stole,
Kot besni planili na nas,
In bñli so nas kakor vole; —
Med tem pa je potekal čas.

Petkrat udarila je ura
In zvonaj bilo je svitlo.
Slovenci so zaupili „hura!“
Udarili jo za mano.

A srečno sem odnesel pete,
Pritekel srečno na svoj dom,
Vender klofute sem neštete
Dobil. da vedno pomnil bom.

—

„Kaj pa ti neseš, „Škrat“?“ — „Obljube slovenskih državnih poslancev njihovim volilcem.“ — „Pa jih je mnogo!“ — „Ali so lahke!“

„Oče, zakaj bodete pa drevo posekali?“ — „Zato, da bodemo ž njim v peč zakurili.“ — „Ali kje se bodemo po leti hladili, ker ne bode nič sence?“ — „Ti bodem pa solnčnik kupil.“